

«Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты

1. Жалпы ережелер

1. Осы «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамының (бұдан әрі – Қоғам) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс – қимыл саясаты (бұдан әрі – Саясат) Қоғам қызметінің негізгі бағыттарын және қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа және алаяқтыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі мінез-құлқының жалпы қағидаларын айқындайды.

2. Саясат келесі мақсаттарда әзірленген:

- Қоғам қызметінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қатынастарды реттейтін қазақстандық және шетелдік заңнаманың талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;

- Қоғам мен оның қызметкерлерін сыбайлас жемқорлыққа тарту тәуекелдерін азайту;

- Қоғамның қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларында, контрагенттерде, мемлекеттік органдардың өкілдерінде, өзге де мүдделі тұлғаларда оның кез келген нысандары мен көріністерінде сыбайлас жемқорлықты жоққа шығаратын Қоғам туралы бірыңғай түсінікті қалыптастыру;

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша Қоғамның қызметін реттейтін жергілікті нормативтік базаны құру.

3. Саясаттың міндеттері:

- сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа қарсы іс-қимыл саласында қоғамның мақсаттарын, міндеттері мен қағидаттарын анықтау;

- алдын алу, анықтау, жолын кесу және заңсыз әрекеттерді ашу, сондай-ақ оларды дайындаған, жасаған немесе жасаған адамдарды анықтау және дәлелдеу;

- негізгі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін және алаяқтық тәуекелдерін сәйкестендіру және оларды азайту және/немесе жою бойынша шараларды анықтау;

- сыбайлас жемқорлық пен алаяқтыққа қарсы іс-қимыл мақсатында Қоғамның корпоративтік мәдениетін қалыптастыру;

- қолданыстағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама негізінде Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы рәсімдерді енгізу және оларды Қоғам қызметкерлері мен өзге де мүдделі тұлғаларға жеткізу;

- Қоғам қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының міндеттерін белгілеу, саясатта бекітілген қағидаттарды, шектеулер мен талаптарды сақтау;

- сыбайлас жемқорлық фактілері туралы хабарлау үшін ақпараттық арналарды қамтамасыз ету;

- Қоғамда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша қабылданған шараларды түсіндіру.

4. Қоғам тікелей немесе үшінші тұлғаларды тарту арқылы (делдалдық) жүзеге асырылатын сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды немесе

парақорлықты кез келген нысанда жасауға тыйым салады. Қоғам сыбайлас жемқорлықты қабылдамайтынын ашық мәлімдейді және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу саласында қосымша міндеттемелерді өз еркімен қабылдайды.

5. Саясат Қоғамның барлық қызметкерлері мен лауазымды тұлғаларының орындауы үшін міндетті.

2. Терминдер мен анықтамалар

Белсенді парақорлық	пара беру, уәде беру, рұқсат беру немесе төлеу (тікелей немесе жанама), сондай-ақ осындай мінез-құлыққа көмекте немесе жәрдемдесу
Жақын туыстар	қоғамның лауазымды адамымен немесе қызметкерімен жақын туыстықта (ата-анасы (ата-анасы), балалары, бала асырап алушылар, асырап алынғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілері, атасы, әжесі, немерелері), некеде, сондай-ақ Қоғамның лауазымды адамымен немесе қызметкермен жақын жеке тұлғалар
Пара	адам жеке өзі немесе делдал арқылы қабылдайтын материалдық құндылықтар (заттар немесе ақша) немесе қандай да бір мүліктік пайда немесе осы адам өзінің қызмет жағдайына байланысты жасай алатын немесе жасауы тиіс пара берушінің мүддесіндегі іс-әрекет (немесе, керісінше, әрекетсіздік) үшін көрсетілетін қызметтер
Лауазымды тұлға	Директорлар кеңесінің немесе Қоғам Басқармасының
Коммерциялық параға сатып алу	коммерциялық немесе өзге де ұйымда басқару функцияларын орындайтын адамға ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге де мүлікті заңсыз беру, сол сияқты өзінің қызмет бабын пайдаланғаны үшін оған мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету, сондай-ақ параға сатып алуды жүзеге асыратын адамның мүддесінде қызметі бойынша жалпы қамқорлық немесе жол берушілік
Контрагент	шарт/келісім жасалған не жасасу жоспарланған жеке немесе заңды тұлға
Мүдделер қақтығысы	Қоғамның лауазымды адамының немесе қызметкерінің жеке мүддесі оның өз міндеттерін/лауазымдық міндеттерін бейтарап орындауына әсер ететін немесе әсер етуі мүмкін жағдай

Жемқорлық	кез келген формада, тікелей немесе делдалдар арқылы, оның ішінде пара немесе коммерциялық параға сатып алу нысанында заңсыз пайда, материалдық және/немесе материалдық емес пайда ұсыну, уәде беру, беру және алу; және/немесе сыбайлас жемқорлық іс-әрекетті жүзеге асыру кезінде делдалдық; және/немесе қызметтік жағдайын теріс пайдалану, өкілеттіктерін теріс пайдалану, сондай-ақ жеке тұлғаның өзінің лауазымдық жағдайын қоғамның заңды мүдделеріне қайшы өзге де заңсыз пайдалануы, оның ішінде өзі немесе үшінші тұлғалар үшін заңсыз пайда, материалдық және/немесе материалдық емес пайда алу мақсатында, не басқа жеке тұлғалардың көрсетілген адамға осындай пайданы заңсыз беруі
Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық	сыбайлас жемқорлық белгілері бар құқыққа қарсы кінәлі әрекет (әрекет немесе әрекетсіздік), ол үшін заңда әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық белгіленген
Пассивті парақорлық	тікелей немесе жанама түрде пара алуға немесе алуға сұрау салу, талап ету, келісім беру
Парақорлық /коммерциялық параға сатып алу	пара берушінің/коммерциялық параға сатып алу затын беретін адамның немесе пара алушының/коммерциялық параға сатып алу затын алатын адамның тапсырмасы бойынша параны / коммерциялық параға сатып алу затын (заңсыз сыйақы) тікелей беру не пара берушіге және/немесе пара алушыға/қатысушы тұлғаларға пара алу және беру/коммерциялық параға сатып алу туралы олардың арасындағы келісімге қол жеткізуге не оларды іске асыруға өзге де ықпал ету
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл	қоғамның қызметкерлері мен лауазымды адамдарының өз өкілеттіктері шегіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою жөніндегі қызметі

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу	корпоративтік мәдениет элементтерін енгізуге бағытталған іс-шаралар Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға жол бермеуді қамтамасыз ететін ішкі құжаттармен регламенттелген құрылымдар, қағидалар мен рәсімдер
Қызметкер	Қоғаммен еңбек қатынастарында тұратын және еңбек шарты бойынша жұмысты тікелей орындайтын адам, сондай-ақ агенттік және азаматтық-құқықтық сипаттағы шарт арқылы шарт бойынша тартылатын өзге де адамдар

6. Қолданылатын, бірақ Саясатта айқындалмаған терминдер олар Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғамның ішкі құжаттарында пайдаланылатын мағынада қолданылады.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары

Қоғам өз қызметі шеңберінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың мынадай қағидаттарын басшылыққа алады:

– «нөлдік төзімділік» қағидаты (сыбайлас жемқорлықтың кез келген нысандары мен көріністерін қабылдамау) - қоғамның қызметкерлері мен лауазымды адамдарына, сондай-ақ Қоғам атынан және/немесе оның мүдделері үшін тікелей немесе жанама түрде, жеке өзі немесе қандай да бір делдалдық арқылы сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысуға әрекет ететін өзге де адамдарға толық тыйым салу болып табылады;

– «Тон жоғарыдан» қағидаты – қоғамның лауазымды адамдары өз мінез-құлқымен қоғам қызметкерлеріне жоғары этикалық стандарттарды сақтау және ілгерілету және оның кез келген көрінісінде сыбайлас жемқорлықты қабылдамау бойынша үлгі көрсетеді;

– тиісті сақтық қағидаты – сыбайлас жемқорлық қызметіне тартылуы мүмкін немесе сыбайлас жемқорлық көріністеріне төзімді контрагенттермен іскерлік қатынастар тәуекелін барынша азайту үшін контрагент туралы қажетті және дұрыс ақпарат алуға бағытталған шаралар мен іс-қимылдар кешенін қабылдау;

– сыбайлас жемқорлықтың алдын алу қағидаты – қоғам сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша алдын алу шараларын алдын ала қабылдайды, яғни корпоративтік мәдениет, ұйымдық құрылым элементтерін, ең алдымен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтауға және оларды азайтуға бағытталған ережелер мен рәсімдерді енгізу;

– жазаның бұлтартпастығы қағидаты – Қоғам корпоративтік басқарудың барлық деңгейлеріндегі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың кез келген нысандары мен көріністеріне ымырасыз қарым-қатынас туралы мәлімдейді. Кінәлі адамдарды жауаптылыққа тарту олардың қоғамдағы қызметі мен жұмыс мерзіміне және онымен өзге де өзара қарым-қатынастарға қарамастан, заңдарда және Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен жүзеге

асырылады;

– мониторинг және бақылау – Қоғам сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл бойынша енгізілген рәсімдердің мониторингін жүзеге асырады, олардың сақталуын бақылайды және оларды үнемі жетілдіріп отырады;

– қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс - қимылға тартылуы – Қоғам өз міндеті Қоғам қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлықтың кез келген нысандары мен көріністерінде қабылдамауының жеке ұстанымын қалыптастыру болып табылады. Осы мақсатта қоғам ұйымның барлық деңгейлерінде саясатты енгізу және оның мазмұнын өз қызметкерлерінің, сондай-ақ басқа да мүдделі тұлғалардың назарына жеткізу бойынша барлық қажетті шараларды қабылдайды;

– дұрыс есеп беру қағидаты – Қоғамда заңнама талаптары мен есеп беру құжаттарын жүргізу ережелері қатаң сақталады. Шаруашылық өмірдің әрбір фактісі бастапқы есептік құжатпен ресімделуі тиіс. Бухгалтерлік, басқарушылық және өзге де есепке алу түрлерінің деректерін немесе растайтын құжаттарды бұрмалауға жол берілмейді.

4. Қоғам қызметкерлері мен лауазымды адамдарының міндеттері

7. Қоғамның қызметкерлері/лауазымды тұлғалары өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде:

1) Саясатпен танысуға және Танысу парағына қол қоюға міндетті. Танысу парағына қол қоя отырып, қызметкер/лауазымды тұлға Саясатты сақтау туралы міндеттеме қабылдайды. Жаңадан қабылданған қызметкерлер үшін Саясатты сақтау туралы міндеттеме еңбек шартында ресімделеді;

2) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және Қоғамның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттары жөніндегі нұсқаулықты басшылыққа алу;

3) жұмыскердің іскерлік қасиеттерін бағалау кезінде, оның ішінде ол жоғары тұрған лауазымға тағайындалған жағдайда, өзге де кадр мәселелерін шешу кезінде Саясаттың сақталуын ескеруге міндетті;

4) Саясатта көзделген, оның ішінде сыйлықтарды сыйға тартуға, алуға; өкілдік шығыстарды, қайырымдылық және демеушілік қызметті жүзеге асыруға; мемлекет өкілдерімен, қоғамдық ұйымдармен, контрагенттермен, делдалдармен, үшінші тұлғалармен өзара іс-қимыл жасауға; мүдделер қақтығысын болғызбауға; есептілікті жүргізуге қатысты шектеулер мен талаптарды қатаң сақтауға;

5) мынадай іс-әрекеттерге үзілді-кесілді тыйым салуды қатаң сақтауға міндетті:

- сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысу, соның ішінде пара ұсынбау, уәде бермеу, пара бермеу;

- пара сұрау және/немесе алу (коммерциялық параға сатып алу);

- контрагенттердің немесе контрагенттердің қоғамның қызметкерлерін/лауазымды тұлғаларын коммерциялық сатып алуына қатысу;

- кез келген нысанда, оның ішінде ақша немесе ақша баламалары, құндылықтар, қызметтер немесе басқа мүліктік және мүліктік емес пайдалар

түріндегі әкімшілік, бюрократиялық және басқа да формальдылықты жеңілдету үшін төлемдерді кез келген тұлғаларға және кез келген тұлғалардан немесе ұйымдардан, соның ішінде коммерциялық және коммерциялық емес ұйымдар, билік органдары және жергілікті өзін-өзі басқару органдары өздеріне, Қоғамға немесе үшінші тұлғаларға пайда алу мақсатында;

6) Қоғамның лауазымды адамдары өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде қоғамның контрагенттерінен және басқа да үшінші тұлғалардан өтініштер мен пара алуға үзілді-кесілді тыйым салуды қатаң сақтауға тиіс;

7) Қоғамның өзге ішкі құжаттарында белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы талаптар мен шектеулерді (саясатқа қайшы келмейтін бөлігінде) сақтауға міндетті.

5. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне қарсы іс-қимыл және алдын алу жөніндегі шаралар

8. Ақпараттандыру және оқыту:

1) сыбайлас жемқорлық тәуекелі бар процестерге тартылған қоғамның жаңадан жұмысқа қабылданған қызметкерлерімен/лауазымды адамдарымен корпоративтік мәдениеттің тиісті деңгейін қалыптастыру үшін осы Саясаттың ережелері және онымен байланысты құжаттар бойынша кіріспе тренинг өткізіледі;

2) Қоғамның қызметкерлері/лауазымды тұлғалары тренингтер түрінде, сондай-ақ қоғамның ресми сайтында ашық қолжетімділіктегі осы Саясатпен танысу арқылы сырттай немесе қашықтықтан оқыту нысанында күндізгі оқу нысанында оқудан өтеді.

9. Бухгалтерлік есеп және аудит:

1) барлық мүдделі тараптар үшін ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында Қоғам заңнама мен ішкі нормативтік құжаттардың талаптарына толық сәйкес бухгалтерлік, салықтық және басқарушылық есепке алуды жүргізуді жүзеге асырады;

2) барлық қаржы-шаруашылық операциялары толықтығы, дұрыстығы және ашықтығы қағидаттары ескеріле отырып, бухгалтерлік және өзге де есепке алу түрлерінде көрсетіледі;

3) Қоғам шаруашылық операцияларды оларды бухгалтерлік есепте көрсетпей жүзеге асыруға, бухгалтерлік, басқарушылық және өзге де есепке алу түрлерінің деректерін немесе растайтын құжаттарды бұрмалауға жол бермейді;

4) қоғамның барлық шаруашылық операциялары тиісті қараудан өтеді және оларды ішкі құжаттардың талаптарына сәйкес уәкілетті қызметкерлер бекітеді;

5) бухгалтерлік есеп пен есептілік заңнаманың және Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес тұрақты ішкі және сыртқы аудиттен өтеді.

10. Өкілдік шығыстарды жүзеге асыру және сыйлықтар беру:

1) сыйлықтар алу немесе сыйға тарту, қонақжайлылық таныту құрмет пен сыпайылықтың белгісі болып табылады, егер олар символдық сипатқа ие болса, іскерлік тәжірибеге сәйкес келсе, Қоғам үшін беделге қауіп

төндірмесе, жасырын сыйақы болып табылмаса, шешім қабылдауға ықпал етуге шақырылмаса және басқа адамдарға осындай ықпалды көруге себеп болмаса, жақсы іскерлік қатынастар қалыптастырады;

2) егер Қызметкердің пікірі бойынша сыйлықты қабылдау немесе іскерлік кешкі асқа/түскі асқа шақыру контрагент немесе үшінші тұлға тарапынан негізсіз пайда алу күтулерінің туындауына әкеп соқса, ол бұл туралы өзінің тікелей басшысына және Комплаенс-офицеріне хабарлауы қажет;

3) лауазымды тұлғалардың контрагент есебінен сыйлықтар алуға немесе іскерлік түскі/кешкі асқа шақырулар қабылдауға құқығы жоқ.

11. Қоғам мұндай бұзушылықтардың мөлшері мен нысанына қарамастан, сыбайлас жемқорлық әрекеттері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама мен ішкі құжаттар талаптарының өзге де бұзушылықтары үшін жауаптылыққа жылдам және бұлтартпай тарту үшін барлық ықтимал ақылға қонымды және заңды күш-жігерді қолданады.

12. Жауап шараларынан бас тарту:

1) Қоғам сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаудан бас тартқан қызметкерлер/қоғамның лауазымды адамдары тәртіптік жауапкершілікке тартылмайтынына кепілдік береді;

2) Қоғам, егер мұндай күдік расталмаса да, қоғамның басқа қызметкері/лауазымды адамы жасаған, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың болжамды фактісі туралы адал ниетпен хабарлаған жұмыскерлерге/қоғамның лауазымды тұлғаларына қарсы шараларды қолайсыз деп есептейді және уақтылы анықтау мен жолын кесуге ұмтылады;

3) Осы саясат қоғамда этикалық нормалар мен қағидаларды ілгерілету жүйесіндегі негізгі буын болып табылады және қоғамның беделіне де, айналасындағыларға да зиян келтіруі мүмкін іс-әрекеттерден аулақ болуға ұмтыла отырып, адалдық пен сенім негізінде әріптестермен және сыртқы мүдделі тараптармен қарым-қатынас құруға шақырады.

13. Байланыс арналары:

1) Қоғамға сенімнің жоғары деңгейін қолдау, алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық фактілерінің алдын алу және жолын кесу мақсатында Қоғам байланыс арналарын пайдаланады, олармен байланысу арқылы кез келген тұлға ұрлық фактілері туралы өзіне ыңғайлы нысанда хабарлай алады/ Қоғамда өзіне белгілі болған ақша жымқыру, алаяқтық, пара алу, коммерциялық пара алу, мүдделер қақтығысы, сыбайлас жемқорлықтың басқа да көріністері және Саясат ережелерін бұзу;

2) әрбір өтініш мұқият қаралады, өтінішті қарау нәтижелері Қоғамның жауапты адамдарының назарына жеткізіледі, негіздер болған кезде Қоғамның ішкі құжаттары мен рәсімдеріне сәйкес тиісті тексеру жүргізіледі;

3) байланыс арналары Қоғамның ресми сайтында, ақпараттық стендтерде және өзге де жалпыға қолжетімді орындарда орналастырылады.

6. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау

14. Қоғамда қызметкерлер, қоғамның лауазымды адамдары,

контрагенттер және қоғаммен ынтымақтасатын өзге үшінші тұлғалар тарапынан сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға неғұрлым бейім нақты бизнес-процестерді айқындау үшін сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау жүргізіледі.

15. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезінде басшылыққа алу қажет:

- 1) Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- 2) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;
- 3) Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидалары;
- 4) өзге де құқықтық актілермен қамтамасыз етіледі.

16. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезеңдері:

- 1) талдау объектісі туралы ақпаратты жинау және қорыту;
- 2) талдау объектісінің қызметін, оның ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметін реттейтін құқықтық актілерді және ішкі құжаттарды сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің болуына талдау;
- 3) талдамалық анықтаманы дайындау және қол қою.

7. Саясатты орындамағаны (тиісінше орындамағаны) үшін жауаптылық

17. Осы Саясаттың талаптарын сақтау үшін жауапкершілік атқаратын лауазымына қарамастан қоғамның әрбір қызметкеріне/лауазымды тұлғасына жүктеледі.

18. Қоғам қызметкерінің/лауазымды тұлғасының сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар және/немесе алаяқтық әрекеттер жасауы еңбек міндеттерін өрескел бұзу болып танылады, ол үшін Қоғам Қоғамның қызметкерін/лауазымды тұлғасын тәртіптік жауапкершілікке тартуға, оның ішінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен еңбек шартын бұзуға құқылы.

19. Жеткілікті негіздер болған жағдайда жоғарыда көрсетілген фактілер бойынша ішкі тергеу материалдары кінәлі адамдарды әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылыққа тарту туралы өтінішпен құқық қорғау органдарына беріледі.

20. Қоғамға зиян және залал келтірілген жағдайда қоғам сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар және/немесе алаяқтық әрекеттер жасаған адамға қатысты азаматтық талаппен сотқа жүгіну құқығын өзіне қалдырады.

Қорытынды ережелер

21. Саясат бекітілген күннен бастап қолданысқа енгізіледі.

22. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасын немесе қоғам Жарғысын өзгерту нәтижесінде саясаттың жекелеген нормалары саясатқа тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізілгенге дейін олармен қайшы келсе, Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын немесе қоғам Жарғысын басшылыққа алу қажет.